

ÖZET: Kamulaştırma işlemlerinin tamamlanıp davacılara tebliğinden önce, taşınmaza verilen zararın, tazmini istemiyle açılan davanın adli yargı yerinde görülmesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ali Uysal, M. Şerif Uysal

Karşı taraf : Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 10. Bölge Müdürlüğü

DIYARBAKIR

O L A Y : Davacılar DSİ'nin Batman barajı yapım inşaatı çalışmalarını sırasında kendilerinin beton harç ve taşla örerek yaptıkları yolun hasara uğratıldığını ve ekili pamuk ve karpuz mahsullerinin ziyan olduğunu, sulh hukuk mahkemesince zarar ziyan tespiti yaptırdıklarını ileri sürerek toplam 22 milyon küsur liralık zararın faiziyle birlikte tazmin edilmesi istemiyle 17.11.1986 gününde adli yargı yerinde dava açmışlardır.

Davalı idare savunmasında, görev itirazında bulunmuş ve Yeniçağlar mevkiinde bulunan 465, 89, 90, 91, 95 ve 754 nolu parsellerin kamulaştırıldığını, baraj inşaatı nedeniyle bu parsellere verilen zararın istimlak bedeline ilave edilerek bankada bloke edildiğini, açılan davanın hangi parsellerle ilgili olduğunun anlaşılmadığını ileri sürmüştür.

Kozluk Asliye Hukuk Mahkemesi; 19.12.1990 gününde, 19-94 sayılı: 11.2.1959 gün ve 17/15 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararında yazılı gerekçe uyarınca, bir kamu kurumu tarafından, kamu kanunlarına dayanılarak tesisler yapılmasının kamu kurumlarına yasalarla verilen bir yükümlülük olduğu, bundan doğan zararların idari eylem ve işlemlere dayandığı belirtilerek bu zararın tazmin edilmesi isteğinin de tam yargı davası niteliğinde bulunduğu gerekçeyle görevsizlik kararı vermiş, karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı aynı istekle 2.9.1991 günlü dilekçesiyle idari yargıya başvurmuştur.

Diyarbakır İdare Mahkemesi; 3.10.1991 gününde, 488-520 sayılı: DSİ Genel Müdürlüğünün 1986 yılı yatırım programında Batman Barajı ve HES inşaatlarının bulunduğu, davacılara ait taşınmaz malların onaylı kamulaştırma projesi kapsamında olduğu ve kamulaştırma işlemlerine başlandığı, ancak, kamulaştırma işleminin noter kanalıyla davacılara 16.10.1986 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen taşınmaz mallara bu tarihten önce 15.7.1986 tarihinde idarece el atıldığı ve davacılarında 31.7.1986 tarihinde tespit davasını, 17.11.1986 tarihinde de tazminat davasını açtıkları, taşınmazlara el atıldığı tarihte 2942 sayılı Kanunda, kamulaştırmanın kesinleşmesi için öngörülen ön hazırlık işlemleri tamamlanmadan ve davacılara tebliğ edilmeden taşınmazlara el konulduğu, bu nedenle olayda haksız fiil bulunduğu, bu durumda davanın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu, gerekçesiyle

le, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Kanunun 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiş, dosya idare mahkemesi başkanının 26.11.1991 gün ve 488 sayılı yazılarını ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Mustafa Şahin'in Başkanlığında, Şükrü Kaya Erol, Ekrem Serim, Alp Yüksel Fırat, Ahmet Çolakoğlu, İrfan Erdinç ve Osman Şimşek'in katılmaları ile yaptığı 23.12.1991 günlü toplantıda, Hâkim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı İsmet Gökalp ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'in kamulaştırma işlemleri tamamlanmadan taşınmaza müdahalenin kamulaştırmasız elatma, haksız fiil olduğundan davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği şeklindeki yazılı ve sözlü düşünceleri alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, baraj yapım çalışmaları nedeniyle davacıların beton ve taşla örülmüş yolunun kazılması ve pamuk ve karpuz mahsulünün hasara uğraması sonucu meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

4.11.1983 gün ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 1. maddesinde kamulaştırma: Devlet ve kamu tüzel kişileri tarafından, kamu gücüne dayanılarak, kamu yararı için gerekli ve özel kişilere ait taşınmaz malların ve kaynakların kanunda gösterilen esas ve hükümlere göre yetkili organlarca verilen karar uyarınca parası peşin ödenerek mülkiyetinin alınması veya irtifak hakkı kurulması olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanunun acele işlerde elkoymaya ilişkin 16. maddesinde: Kamulaştırma işlemlerine ilişkin yürütmenin durdurulması kararı verilmedikçe veya kamulaştırma (olayda olduğu gibi) 6. maddenin son fıkrasının uyarınca yapılmış ise davaların sonucu beklenmeksizin kamulaştırılması yapılan taşınmaz mala hemen el konulmasına idarece zorunluluk görüldüğü hallerde, taşınmaz malın takdir olunan kıymeti milli bankalardan birisine yatırılarak makbuzu, ilgili belge örnekleri ile birlikte mahkemeye verilip taşınmaz malın durumunun tespiti istenir denilmektedir.

Olayda, 2942 sayılı Kanunun 3 ila 13. maddelerde yazılı işlemlere başlanılmış ancak, 6. maddenin son fıkrasına uygun olarak "kamu yararı kararının alınmasına" ve "onaylanmasına" gerek görülmiyerek yetkili icra organlarınca kamulaştırma işlemine başlanıldığını gösteren bir kararla yetinilmiştir. Bu itibarla dosyadaki belgelerden olayda yukarıda açıklanan 16. madde hükmüne göre acele elkoyma yönteminin uygulanmadığına, olağan kamulaştırma usulüne göre işlem yapıldığı anlaşılmaktadır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 25.12.1953 gün ve 6200 sayılı Kanunla kurulmuş, yer altı ve yer üstü sularının zararlarını önlemek ve bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmayı sağlamak, bu amaçla gerekli bütün çalışmaları yapmakla görevli ve yetkili bir kamu kuruluşudur.

Aynı Kanunun, DSİ'nin vazife ve yetkileriyle ilgili 2. maddesinin(n) bendinde: Umum Müdürlüğün vazifesi içinde bulunan işlerin yapılmasına lüzumlu

arazi ve gayrimenkulleri, kanunlarına göre muvakkat olarak işgal etmek veya istimlak etmek veya satın almak yetkisi verilmiştir.

2942 sayılı Kanununun 25. maddesinde ise: "Hakların kullanılması ve borçların yerine getirilmesi bakımından kamulaştırma işlemi mal sahibi için 13. maddede uyarınca yapılan tebligatla, idare için tebligata çıkarmakla başlar..." denilmektedir.

Dosyanın incelenmesinden Batman Barajı inşaatının DSİ'nin 1986 yılı çalışma programında yer aldığı, baraj sahasındaki taşınmazların kamulaştırması için 2942 sayılı Kanununun 3 ila 13. maddelerinde öngörülen işlemlere başlanıldığı ancak bu işlemler tamamlandıktan sonra (aynı Kanununun 25. maddesinde belirtildiği şekilde) kamulaştırmanın davacılar açısından 16.10.1986 tarihinde; idare açısından da 7.10.1986 tarihinde kesinleştiği anlaşılmaktadır.

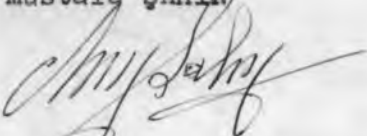
Oysa, DSİ Batman proje müdürlüğünün asliye hukuk mahkemesine verdiği 7.1.1987 tarih ve 380/100 sayılı cevapta kamulaştırma konusu taşınmazlara idarece 15.7.1986 tarihinde yani kamulaştırma işlemleri tamamlanmadan el konulduğu bildirilmiştir. Bu durumda, kamulaştırma işlemlerine başlanılmış olsa bile, taşınmazlara el atılması eylemi, kesinleşmiş bir kamulaştırma kararına dayanmıyor demektir.

Kamu kurumunun kanunda öngörüldüğü şekilde işlemler kesinleşmeden taşınmazlarda kamulaştırma faaliyetlerine başlayarak zarara sebebiyet vermesi, Borçlar Kanununun 41. ve müteakip maddeleri kapsamına giren haksız fiil niteliğinde olduğuna göre, zararın tazminine ilişkin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerekir.

Açıklanan nedenlerle, Gaziantep İdare Mahkemesinin 2247 sayılı Kanununun 19. maddesi uyarınca vaki başvurusunun kabulüyle, Kozluk Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Diyarbakır İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulüyle Kozluk Asliye Hukuk Mahkemesinin 19.12.1990 gün ve 19-94 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 23.12.1991 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Mustafa ŞAHİN

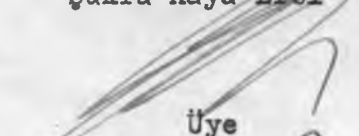

Bu kararın Resmi gazete'de yayımı uygundur.

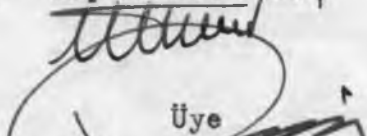
Başkan

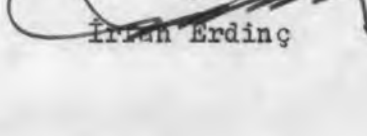
Üye
Şükrü Kaya Erol

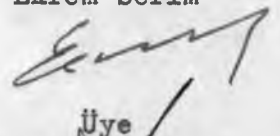
Üye
Alp Yüksel Fırat

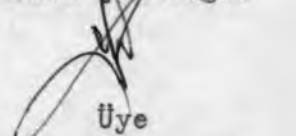
Üye
İbrahim Erdinç

Üye
Ekrem Serim

Üye
Ahmet Çolakoğlu

Üye
Osman Şimşek

